

Vejkanter og ruderater - Feltundersøgelse

Opgaver der skal løses i vejkanter eller på ruderater.

Beskrivelse af biotopen - vejkanter

1.

Hvis Jeres biotop er en vejkant, kan I iagttage, om der er en smal forkant tæt på vejbelægningen. Er der en rabat? Er der grøft? Er der cykelsti? Er der en skråning? Oplys bredden af de forskellige elementer. Er jorden fugtig eller tør? Hvilken type vej er der tale om – motorvej, landevej, grusvej eller andet?

2.

Beskriv de omkringliggende arealer. Er der marker, naturområder eller noget helt tredje?

3.

Hvilken type trafik kører på vejen? Køres der med høj hastighed, som giver voldsom vindpåvirkning? Saltes der? (se om der vokser engelskgræs og strand-vejbred). Køres der sandsynligvis med sneplow, som kan fjerne det øverste jordlag fra rabatten?

Slåning af grøftekanter

4.

Mange steder slår man grøftekanterne. Det gør man først og fremmest af hensyn til trafikkanterne som skal have et godt udsyn. Nogle steder slår man vejkanter og rabatter først på sommeren. Det kan have den fordel, at lavt voksende planter får lys og luft og mulighed for at udvikle sig. Det er dog mest almindeligt at slå rabatter og vejkanter sidst på sommeren. Det kan have den ulempe, at store mængder af afskåret, dødt plantemateriale øger næringsindholdet i jorden, og det giver en mindre artsrig plantevækst på lang sigt. Kan I se, om "Jeres biotop" slås og sker det først eller sidst på sommeren? Beskriv de tegn I ser.

Vejkanter og ruderater - Feltundersøgelse

Opgaver der skal løses i vejkanter eller på ruderater.

Vejkanter er spredningsveje for planter og dyr

5.

Vejkanter, grøfter og skråninger er vigtige levesteder for både planter og dyr – ikke mindst insekter. Samtidig er vejkanterne vigtige spredningsveje.

Hvilke sommerfugle, bier, insekter finder I og finder i eventuelt spor efter andre dyr?

Registrer så mange arter som muligt

6.

Mål ca. 10 meter op langs vejen. Pluk et eksemplar af hver af de forskellige planter, I kan finde. Led i hele vejkantens, grøftens og skråningens bredde. Artsbestem planterne ved hjælp af en flora eller et digitalt opslagsværk. Put eventuelt planterne i en plasticpose og artsbestem dem hjemme på skolen.

7.

Vejkanter kan være meget forskellige helt afhængigt af den omkringliggende natur. Vurder om de planter, I har fundet, også typisk vokser i andre plantesamfund? Er der mange planter, som også vokser i moser og enge? Eller er der planter som også vokser på græsland eller andre plantesamfund?

8.

Er der mange høje, flerårige urter som pastinak, stor nælde, grå-bykke og hylde, er det tegn på at fosfor og kvælstof (nitrogen) som findes i kunstgødning, siver ud fra omkringliggende marker. Vurderer I, at vejkanter er artsrig eller artsfattig?

Vejkanter og ruderaer - Feltundersøgelse

Opgaver der skal løses i vejkanter eller på ruderaer.

Beskrivelse af biotopen - ruderaer

9.

Hvis Jeres biotop er en ruderaer og ikke en vejkant, skal I iagttage og beskrive, hvilke menneskelige aktiviteter der foregår: er der meget færdsel – gående, kørende eller maskiner? Er det mange år siden, der har været aktiviteter, har der været aktivitet indenfor de seneste år eller er der stadig aktivitet? Beskriv arealet: størrelse, afgrænsning, anvendelse osv.

Ruderaerplanter

10.

En gruppe af de vilde planter kaldes ruderaerplanter. De har en særlig overlevelsesstrategi, idet de har specialiseret sig i at udnytte ressourcer, som kun en gang imellem er til rådighed. Ruderaerplanternes strategi er, at de er i stand til at bestøve sig selv, og de producerer mange frø, som er i stand til at modne og spredes hurtigt. Ruderaerplanter er oftest en- eller toårige arter. Eksempler på sådanne ruderaerplanter er ager-sennep, kirtelkortstråle, klæbrig brandbæger, hvid stenklover, vej-pileurt, snerle-pileurt, gold byg, blød hejre og enårig rapgræs.

Gennemsg et areal på 50-100 kvadratmeter. Find så mange arter, som muligt. Hvor mange forskellige ruderaerplanter har I fundet?

Ruderaerplanter eller ukrudt på skolens arealer

11.

Vilde planter kaldes ofte ukrudt, når de har etableret sig på arealer, hvor de ikke er ønskede. Det kan være i haver, parker, mellem fliser, under hække og lignende. På skolens arealer vokser der sikkert masse af ukrudt/vilde planter.

Gå rundt på alle skolens udearealer: skolegård, cykelskure, legeplads, boldbaner osv. Indsaml så mange vilde planter/ukrudt som muligt. Artsbestem planterne ved hjælp af flora eller digitale opslagsværker.

Vejkanter og ruderater - Feltundersøgelse

Opgaver der skal løses i vejkanter eller på ruderater.

Vælg 5 planter, som I synes bør have lov til at stå på skolens grund, fordi de har en særlig nytteværdi eller en særlig historie. Skriv begrundelse eller fortælling om, hvorfor de ikke skal luges eller sprøjtes væk:

Er det gode biplanter og hvorfor er det vigtigt at bevare dem?

Er de smukke?

Tiltrækker de insekter eller sommerfugle?

Er de sjældne?

Er det læge- eller spiseplanter?

Eller har I en helt anden begrundelse for, hvorfor arten skal bevares?

Reliktplanter i klosterhaver og ved klosterruiner

12.

Reliktplanter er planter, der typisk er blevet indført af munke til klostrene. Ofte vokser planterne endnu eller planterne spirer frem igen, når jorden bearbejdes, f.eks. ved arkæologiske udgravninger. Frøene kan nemlig ligge dybt i jorden i hundredevis af år, og kan spire igen når de føres op til jordoverfladen. For mere end 1000 år siden har munke indført lægeplanter til Danmark, for at kunne bruge dem til sygdomsbehandling. Ifølge videnskabelige undersøgelser har danske munke haft kendskab til ca. 200 forskellige lægeplanter.

Er Jeres udvalgte biotop en klosterruin eller klosterhave, skal I forsøge at finde lægeplanter som:

- Almindelig agermåne
- Blåhat
- Brombær
- Bulmeurt
- Grå-bynke
- Cikorie
- Rød hestehov
- Humle
- Læge-hundetunge
- Engriflet hvidtjørn
- Hyrdetaske
- Almindelig katost
- Uldbladet kongelys
- Natlys
- Feber-nellikerod
- Læge-oksetunge

Vejkanter og ruderater - Feltundersøgelse

Opgaver der skal løses i vejkanter eller på ruderater.

- Skvalderkål
- Tandbæger
- Almindelig Torskemund
- Lancet vejbred
- Læge-ærenpris
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____